

Assessorament Psicopedagògic – 1.5.

ASSESSORAMENT PER A LA MILLORA DE LA PRÀCTICA SOBRE L'ESTIMULACIÓ DEL LLENGUATGE ORAL A EDUCACIÓ INFANTIL: Reflexió i intervenció a partir del treball a l'aula

Laura Herrero Periz

Psicopedagoga EAP B-21 SE de Sant Martí

RESUM

El llenguatge com a mitjà de comunicació es desenvolupa en els nens en un context social-relacional. L'escola contribueix a aquest desenvolupament significativament.

Aquest article descriu l'experiència que es va dur a terme en una escola de primària amb tot l'equip de mestres d'educació infantil amb l'objectiu bàsic de reflexionar entorn el desenvolupament del llenguatge en els infants i sobre com millorar i aprofitar les diferents situacions educatives per a facilitar aquest desenvolupament.

El procés d'assessorament realitzat d'acord al model dels professors J.Onrubia i J.R.Lago va implicar una reflexió conjunta i una millora en la pràctica educativa .

Paraules Clau: Assessorament psicopedagògic, llenguatge oral, dificultats.

ABSTRACT

Language as a means of communication is developed in children in a social-relational context. The school contributes to this development significantly.

This article describes the experience carried out in a primary school with the whole team of early childhood education teachers with the basic objective of reflecting on the development of language in children and how to improve and take advantage of different educational situations to facilitate this development.

The counseling process carried out according to the model of professors J. Onrubia and J.R. Lago implied a joint reflection and an improvement in educational practice..

Keywords: psycho pedagogical advice, oral language, difficulties

En el marc de treball de l'assessor psicopedagògic de l'equip d'assessorament psicopedagògic (EAP) a l'escola, sempre es té present la idea de poder col·laborar amb els equips directius, mestres, professors...per a l'assoliment de millores en l'atenció dels alumnes, unes millores que contemplin la diversitat i que parteixin d'intervencions generals i inclusives, pensant en tots els alumnes.

Precisament el curs 2013/2014 se'ns presentava a l'EAP de Sant Martí l'oportunitat de dur a terme una intervenció d'assessorament per a la millora de les pràctiques educatives en els centres d'acord amb l'estratègia proposada per Lago i Onrubia (2011a, 2011b), i amb el seu acompanyament i supervisió.

Aquell curs començava la meua intervenció en una nova zona; això significa noves escoles, començar a conèixer les persones i les dinàmiques de cada centre...

D'entrada sembla el moment de ser prudent i de pensar que segons quines intervencions és preferible no realitzar-les precisament perquè no es parteix de prou coneixement previ de les persones, de les metodologies de treball... Però els canvis són una oportunitat, i engegar aquest espai de col·laboració tenia sentit, i de fet les condicions eren favorables.

INICI. POSDA EN MARXA

- *Àmbit d'actuació: escola de primària de dues línies situada al barri de la Verneda de Barcelona.*

En reunió prèvia amb l'equip directiu decidim col·laborar i construir conjuntament millores en relació a un tema que l'escola s'havia marcat com objectiu de millora aquell curs: el llenguatge oral a educació infantil (EI).

Les persones que intervindrien, amb les que faríem aquest treball, serien tot l'equip docent d'educació infantil i l'equip directiu.

Fase I. Anàlisi i negociació de la demanda, definició conjunta dels objectius i procés d'assessorament: *Comencem a Dissenyar. Tothom participa*

- *(Fent servir un símil d'arquitectura diríem que comencem a dibuixar els plànols..)*

A la primera reunió, al novembre de 2013, s'estableix que es farà un treball conjunt al llarg de tot el curs. S'estableix que ens reunirem en la franja horària que ja estava establerta organitzativament perquè tot l'equip d'educació infantil es coordinés.

Penso que és important remarcar que teníem el temps, l'espai i l'estructura organitzativa que ho permetia.

- *Marcar l'objectiu*

Quin seria aquest objectiu ? Definir i implementar un model d'estimulació del llenguatge oral a l'educació infantil.

Inicialment havíem de saber com s'havia plantejat el treball de llenguatge oral aquell curs. S'havia començat a incorporar a l'aula un treball específic de pràxies bucofonatòries...però *...ens havíem de quedar aquí?* La conversa entre les mestres es produeix de forma activa i profitosa.

Semblava que un primer esquema hauria de ser:

- Partir d'un marc compartit per tothom, que ajudés a definir el programa general: "Què vol dir estimular el llenguatge oral?" Calia consultar una bibliografia bàsica que ens marqués unes bases teòriques en relació a les etapes del desenvolupament del llenguatge en els nens, i sobre el desenvolupament de la consciència fonològica.
- Els nostres alumnes: Quines situacions ens permeten estimular el llenguatge?
- Què ens preocupa? Com es situen a nivell de llenguatge oral els alumnes de parvulari 3 anys (P3)?

- Com millorar l'estructuració i l'ús del llenguatge en els alumnes de 4 i 5 anys aprofitant les diferents situacions educatives?

Les mestres exposen que aquest curs les necessitats d'estimulació del llenguatge dels alumnes de 3 anys és un tema força prioritari, perquè observen mancances i retards significatius.

A partir d'això, acordem realitzar una avaluació, consistent en valorar la parla dels nens i nenes a nivell fonètic/fonològic, així com, pel que fa al llenguatge, la capacitat de comunicar, d'estructurar una frase, i fer ús d'un vocabulari bàsic. Necessitàvem un instrument que fos pràctic, i àgil per la passació.

Semblava una bona idea construir aquest instrument per a que resultés senzill, actualitzat i fàcil d'aplicar, en lloc d'utilitzar un d'estandaritzat. Consultàriem diferents models i faríem una adaptació al nostre gust i necessitat.

Les encarregades serien la secretària de l'equip directiu, que també és logopeda, i la pròpia assessora de l'EAP. Ens reuniríem prèviament per a poder tenir aquest material ja dissenyat abans de la reunió següent.

Fase II. Anàlisi de pràctiques del professorat , models teòrics i formulació de propostes de millora: *Comencem a construir l'edifici*
(Seguint amb el símil) Preparació de material per a l'avaluació. Incorporar el llenguatge en els espais de tallers a educació infantil

A la tercera reunió, en el mes de febrer, de nou amb totes les persones participants:

- S'aporta per part de l'assessora un recull d'articles en relació a conceptes com el desenvolupament del llenguatge en les diferents etapes, l'estimulació del llenguatge oral, com afavorir la consciència fonològica...
Es decideix per part de la coordinadora que es faran fotocòpies i que s'elaborarà un dossier per a consulta de totes les participants.
- Es presenta el material d'avaluació elaborat: un conjunt de fotografies que permetran la pronunciació dels diferents sons i una làmina amb un dibuix d'una situació familiar quotidiana que permet usar el llenguatge per descriure, narrar...acompanyat d'un full de respostes amb les paraules, on es poden anotar les produccions .
Es decideix que la passació es farà de forma individualitzada per part de les tutores de P3; l'assessora de l'EAP col·laborarà en la passació, fent-la a tres nens amb dificultats més significatives de parla i llenguatge. Una vegada realitzada la passació l'assessora de l'EAP recollirà els resultats amb l'elaboració d'una plantilla i ajudarà a interpretar els resultats.
- En relació als infants de 4 i 5 anys, quines eren les situacions educatives que podríem utilitzar?

Vam considerar que un moment important era la **Conversa a l'aula**.

La conversa es una situació molt utilitzada a les aules d'educació infantil. Vehicula totes les activitats d'aprenentatge. Tanmateix, quan pensem en un moment ben emmarcat i definit on s'utilitza la conversa, ràpidament pensem en la conversa que

es realitza per parlar del cap de setmana; però...potser caldria ampliar i no centrar-se només a parlar del cap de setmana.

S'aporten idees: la conversa com situació per treballar les habilitats de diàleg, i també com a eina per construir coneixement a partir d'un tema; en la situació de conversa sovint els nens semblen dirigir-se exclusivament a la mestra i volen el seu reforçament i aprovació, però...*fins a quin punt s'estableix diàleg? ...*

Es decideix que es podria fer una modelatge de llenguatge per part de la mestra en situacions formals (quan entrem a una botiga a comprar, quan anem al metge...). Son situacions en que hi ha unes rutines - salutació inicial, demanda, resposta...- Els nens sovint no ho segueixen, i podria ser enriquidor que tinguessin un model a aplicar.

...Sorgeix una idea:

L'espai de "tallers", que ja funciona, està pensat per a treballar en grups reduïts, tot i que hi ha tallers de diferents àrees: psicomotricitat, plàstica... Es decideix treure un dels tallers per poder dissenyar un taller de llenguatge, on primer es faria modelatge per part de l'adult i després els alumnes farien la simulació. Els temes específics triats van ser el restaurant i la botiga. Es proposa gravar la primera sessió per a analitzar-la posteriorment.

La coordinadora de l'etapa d'educació infantil s'ofereix per muntar els espais nous de taller, i també a encarregar-se de recollir la passació de la prova de parla i llenguatge de 3 anys.

Fase III. Disseny de les millores de la pràctica: Aplicar estratègies per millorar les intervencions — Noves propostes on els alumnes siguin protagonistes

(l'edifici ja té els ciments i el primer pis)

Quarta reunió en el mes de març:

- S'aporta per part de l'assessora un quadre resum d'estratègies d'interacció verbal (informació extreta bàsicament del llibre "L'ús del llenguatge a l'escola" com a recordatori per a tenir present en l'estimulació del llenguatge a l'aula.
En relació a la dinamització de la conversa, es proposa per part de la coordinadora gravar una sessió de conversa per després visionar-la i analitzar-la entre totes.
- S'analitzen els resultats de la passació de la prova de parla/llenguatge. Es constata que la majoria dels nens i nenes es situen en un desenvolupament d'acord a la seva edat. Seria viable muntar algun tipus de suport específic a P3 per als alumnes amb més retard de parla i llenguatge? S'ha de fer mitjançant els espais de suport...
El material elaborat queda com un material per a l'escola.
- Ja s'han muntat els nous tallers. Com actuen els nens quan no hi ha modelatge? Queda pendent gravar una sessió.
- Noves idees per augmentar l'estimulació del llenguatge de forma diferent: l'exposició d'un tema per part d'un nen; l'ús dels "ginys" de gravació (botons gravadors, pinces, bafarades ...); portar a terme alguna pràctica, per

exemple, gravar el conte per Sant Jordi... Els nens construeixen un conte col·lectiu amb vinyetes dibuixades per ells. Cada vinyeta portaria adjunta la gravació amb l' explicació registrada amb les pròpies veus dels nens... S'exposaria a l' aula i els nens i els pares tindrien accés la diada de Sant Jordi. Una forma lúdica i estimulante per a treballar l' expressió oral. Potser no és viable fer-ho aquest curs però sí el curs vinent.

Fase IV. Seguiment i avaluació de les millores: Revisem. Analitzem el que estem construint

La conversa d'aula a P5. El taller de "la botiga"

Cinquena reunió en el mes de maig:

- Visionem una sessió de conversa amb alumnes de parvulari 5 anys. Podem veure com es fa ús de les estratègies. Observem també les dificultats: els alumnes que parlen molt, els que no intervenen...*Ens fa pensar.*
- Visionem una sessió en el taller de "la botiga". Primer, el modelatge per part de la mestra; després els infants els nens realitzen la seva pròpia intervenció.

Fase V. Avaluació del procés i decisions sobre la seva continuïtat: Admiram la nostra construcció

Sisena sessió. Avaluació final

Ha significat un espai de reflexió, hi ha hagut implicació i ganes de pensar sobre el que es fa i com millorar-ho.

S'ha aconseguit l'objectiu que el treball que es fes, fos útil i d'aplicació a l'aula de forma immediata.

L'acord final: Donar continuïtat a tot el que s'havia iniciat.

El següent curs es varen portar a terme sessions conjuntes amb l'objectiu de revisar i consolidar totes les intervencions.

REFLEXIÓ FINAL

En la meua reflexió final voldria remarcar que va ser un plaer compartir aquesta tasca amb les mestres, donat que va significar un veritable treball que va donar els seus fruits i va ser satisfactori per a tothom.

De nou es constata que quan es pot realitzar un treball de reflexió quan hi ha ganes d'implicar-se i innovar, es realitzen passos endavant.

A nivell personal, un bon aprenentatge en relació a l'estratègia d'assessorament dels professors Javier Onrubia i José Ramon Lago, i un plaer haver participat en aquesta experiència.

Nº 46 (2a.època) març 2017

URL: www.ambitsaaf.cat

ISSN: 2339-7454

Copyright ©

Referències Bibliogràfiques:

Lago, J. R., & Onrubia, J. (2011a). *Asesoramiento psicopedagógico y mejora de la práctica educativa*. Barcelona: Horsori, 2011

Lago, J. R., & Onrubia, J. (2011b). Un modelo de asesoramiento para la mejora de las prácticas educativas. Dins E. Martín, & J. Onrubia (Coords.), *Orientación educativa y procesos de innovación y mejora de la enseñanza* (pp. 11-32). Barcelona. Graó.

Departament d'Ensenyament (2004): L'ús del llenguatge a l'escola: propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge. Disponible al web: <http://ensenyament.gencat.cat/ca/departament/publicacions/monografies/us-llenguatge-escola/>